

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 9641

Tarih : 18.12.2024

Özgül SAKİ
İstanbul Milletvekili

21399

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygıyla arz ederim.

Özgül SAKİ

İstanbul Milletvekili

Bilindiği üzere 2004 yılında yürürlüğe giren 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile hayvan haklarına yönelik birtakım koruyucu tedbirler içeren düzenlemeler yapılmış, 2021 yılında yasa revize edilerek hayvanlar 'mal' statüsünden çıkarılmış ve Ceza Kanunu kapsamına alınmıştır. 5199 sayılı Kanun'un 6. maddesinde; sahipsiz hayvanların korunması, bakılması ve gözetimi için yürürlükteki mevzuat hükümleri çerçevesinde, yerel yönetimlerin sorumlu ve yetkili olduğu, sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerinde kısırlaştırılacağı, aşılanacağı, rehabilite edilmesinin ardından alındığı ortama bırakılacağı düzenlenmişti. Ancak 20 yıldır yasanın uygulanmaması, denetimsiz bırakılması, belediyelerin ve il özel idarelerinin ihmalkârlığı sokak hayvanlarının kontrolsüz çoğalmasına, barınaklara götürülen hayvanların da ölüme terk edilmelerine, hayvana karşı şiddetin artmasına ve toplu halde katliamlarına sebep olmuştur. 20 yılda, 1403 belediyeden 322'si hayvan bakımevi kurmuştur. Kurulan bakımevlerine toplanan hayvanlar ise aç-susuz- bakımsız ve ağır pislik içinde bırakılarak ölüme terk edilmektedir. 2004 yılından beri toplam kısırlaştırılan hayvan sayısının 2.504.595; sahiplendirilen hayvan sayısının 533.004 olduğu, kısırlaştırma yolu ile hayvan nüfusunun kontrol altına alınabilmesi için kısırlaştırma oranının en az %70 olması gerektiği, buna karşın bir yılda gerçekleşen kısırlaştırma oranının %8,5'ta kaldığını kanun değişikliği gerekçesinde de belirterek asıl sorumluluğun yerel

yönetimlerin kısırlaştırma yapmaması olduğu ikrar edilmiştir. Kanunun yetersiz kalması değil uygulanmaması sokak hayvanlarının nüfusunu arttırmıştır. Kanuna uyulup uyulmadığının denetimi de Tarım ve Orman Bakanlığı'nın sorumluluğu iken bu denetim tarafınızca yapılmamıştır.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 9. maddesinde yapılan değişiklikle; bakımevine alınan köpeklerden, 'insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen' köpeklerin uyutulması düzenlenmiştir. Bu bir katliam düzenlemesidir. Bakanlığınızın ve kamu idarelerinin sorumluluklarını yerine getirmeyişi, sokak hayvanlarına kesilmiş; Türk Veteriner Hekimleri Birliği'nin, Türk Tabipleri Birliği'nin, diğer meslek örgütlerinin ve hayvan hakları aktivistlerinin sunduğu bilimsel veriler ile her yerde yapılan itirazlar dikkate alınmaksızın sokak hayvanlarının toplatılması ve uyutulmasına ilişkin düzenlemeler kanunda yapılan değişiklik ile 30.07.2024 tarihinde kabul edilmiştir. Kanun'un kabul edilmesi ile birlikte sahipsiz hayvanlara karşı şiddet dili daha da körüklenerek sokaklarda hayvanlara karşı katliamların önü açılmış, aynı ay içinde birçok şehirden toplu katliam haberleri duyulmuştur. Ne yazık ki bu durum artarak devam etmektedir. Halbuki 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda sahipsiz hayvanların popülasyon kontrolü için öldürülme ve itlaf edilmesi hükmü ve yetkisi yoktur. Kanun değişikliği ile atıf yapılan, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 9/3 maddesi hayvanları 'uyutmayı' yasaklamış ve uyutma yapılabilecek durumları da kısıtlamıştır. Kanunda geçen uyutma, sahipsiz hayvan popülasyon kontrolü, öldürme veya öldürme yetkisini tanımlamak için değil, tıbbi gereklilik getiren sınırlı durumlar içindir.

Halk arasında da 'katliam yasası' olarak isimlendirilen bu düzenlemenin gerekçesinde 18. ve 19. yüzyılda bazı ülkelerde sokak hayvanlarının zehirlenerek ve silahla itlaf edilmesi konularına değinilmesi, akıl dışı-vicdan dışı bu yöntemlerin 21. yüzyılda bir yasa teklifi gerekçesinde örnek alınması izah edilemez bir durumdur. Hollanda, Avusturya, Yunanistan, Çek Cumhuriyeti, İtalya örneklerinde olduğu gibi uyutulmanın mevzubahis dahi olmadığı, popülasyon sorununu kısırlaştırma-sahiplendirme/salma-kayıt altına alma yöntemiyle kontrol altına alan ülkelerden ve hayvanların yaşam hakkının anayasal güvenceye kavuşturulduğu Almanya, Avusturya, Bolivya, Brezilya, Gambiya, Güney Sudan, Hindistan,

İsviçre, İzlanda, Libya, Malezya, Meksika, Mısır, Papua Yeni Gine, Slovenya gibi ülkelerden ise asla söz edilmemiştir.

Halbuki bu ülke örneklerinde de görüldüğü gibi hayvan popülasyonunun kontrol edilmesi için gerçekten bilimsel yöntemlerle ve etkin çalışmalar yapıldığında sokak hayvanı sayısının birkaç yıl içinde kontrol altına alınabileceği açıktır.

Fiiliyatta bir hayvanın havlaması, koşması, boyutunun büyük olması dahi sadece saldırgan denilerek yerinden alınıp bakımevlerinde tecritte tutulmasına sebep oluyorken yasadaki değişiklikle bazı belediyelerin kendilerine bir yük olarak gördükleri hayvanları yok etmek üzere tuttuklarını Türkiye'deki birçok barınaktan gelen katliam görüntülerinden görmekteyiz.

Barınaklardaki köpek katliamlarının basına yansıyanlarını şöyledir:

- 11 Ekim 2024 tarihinde Gebze Belediyesi'ne ait Sokak Hayvanları Bakım Rehabilitasyon ve Eğitim Merkezi'nin önündeki çöp konteynerlerinde 51 sokak hayvanının ölüsü bulunmuştur. Hak savunucuları ve görgü tanıkları, belediye çalışanlarının sokak hayvanlarının katlettiğini ve poşetlere koyarak çöpe attığını söylemiştir.
- 14 Ekim 2024 tarihinde Ümraniye Belediyesi'ne ait Hekimbaşı Sahipsiz Hayvan Barınağı'nda çok sayıda ölü kedi ve köpeğin görüntüleri sosyal medyada yayınlanmıştır.
- 9 Ağustos 2024 tarihinde Ankara Altındağ'da onlarca toplu halde öldürülmüş köpek ölüsü bulunmuştur.
- 7 Ağustos 2024 tarihinde Niğde Belediyesi'ne ait barınakta toplanan yüzlerce köpek öldürülmüş, açılan davada 'sorumlu' bulunmadığından takipsizlik kararı verilmiştir.
- 15 Aralık 2024 tarihinde Ankara'nın Mamak ilçesi Kutludüğün Mahallesi'nde bir barınaktan korkunç görüntüler gelmiştir. Açlıktan birbirini yemiş, açlıktan derisi kemiklerine yapışmış ve kendi pislikleri içinde bırakılmış ve hastalanmış onlarca köpek, hayvanseverlerin bu barınağa girmesiyle ortaya çıkmıştır. Buradaki hayvansever gönüllüler katliam barınaklarının önünde hayvanlar öldürülmesin diye nöbetlere başlamıştır.

Hayvanları Koruma Kanunu'nun değişen maddeleri, hayvanlara karşı işlenen suçlar ve haksız eylemler için cezaları değiştirmemiştir ve geçerliliğini korumaktadır. Sahipsiz bir hayvanı kasten öldürmek, işkence etmek, acımasız ve zalimce muamelede bulunmak, hayvan dvştrmek ve bir hayvana cinsel saldırıda bulunmak hapis cezası ile cezalandırılan fiillerdir. Cezalar yetersiz bile olsa mutlaka soruşturulmalıdır.

Bu bağlamda;

- 1) 'Kısırlaştır, aşılat, aldığın yere bırak' metodu çok daha etkili ve daha az maliyetliyen hayvanların tecrit edilmesi ve uyutulmasına yönelik düzenlemenin objektif gerekçesi nedir?
- 2) Siyasi iktidar tarafından çokça vnlen barınaklarda, hayvanların kendi pislikleri içinde a- susuz- bakımsız ve hastalık içinde öldüğüne dair bir bilginiz bulunmakta mıdır? Bunun nlenmesine dair çalışmalarınız nelerdir?
- 3) Gebze Belediyesi'ne ait Sokak Hayvanları Bakım Rehabilitasyon ve Eğitim Merkezi'nin öldürdüğü 51 köpeğe ilişkin soruşturma açılmış mıdır? Failler tespit edilmiş ve haklarında soruşturma açılmış mıdır?
- 4) Ümraniye Belediyesi'ne ait Hekimbaşı Sahipsiz Hayvan Barınağı'nda öldürülen kedi ve köpeklere ilişkin soruşturma açılmış mıdır? Failler tespit edilmiş ve haklarında soruşturma açılmış mıdır?
- 5) 9 Ağustos 2024 tarihinde Ankara Altındağ' da onlarca toplu halde öldürülmüş köpeklerin failleri soruşturulmuş mudur?
- 6) Niğde Belediyesi'ne ait barınakta toplanan yüzlerce köpek öldürülmüş, açılan davada 'sorumlu' bulunmadığından takipsizlik kararı verilmiştir. Sorumluluk bizzat Niğde Belediyesi ve barınak görevlilerinde değil midir?
- 7) 15 Aralık 2024 tarihinde Ankara'nın Mamak ilçesi Kutludüğün Mahallesi'nde açlıktan birbirini yemek zorunda kalan köpeklere dair bir bilginiz var mıdır? Sorumlu belediye ve barınak görevlileri hakkında soruşturma açılmış mıdır?

- 8) Adeta 'katliam yuvalarına' dönüşmüş ve terkedilmiş barınaklar yerine, sokak hayvanlarını 'kısırlaştır, aşılat, aldığın yere bırak' metodu için düzenleme yapılacak mıdır?
- 9) Kanun'un 9. maddesinde yapılan değişiklikle 'insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen' köpeklerin uyutulması düzenlenmiştir. Söz konusu 'olumsuz davranış' kriteri nasıl ve kim tarafından belirlenmektedir? Bir köpeğin havlaması olumsuz davranıştan sayılmakta mıdır?
- 10) Kanunun 4. maddesindeki 'Hayvanların korunması, gözetilmesi, bakımı ve kötü muamelelerden uzak tutulması için gerekli önlemler alınmalıdır.' şeklindeki yükümlülük niçin yerine getirilmemiştir?